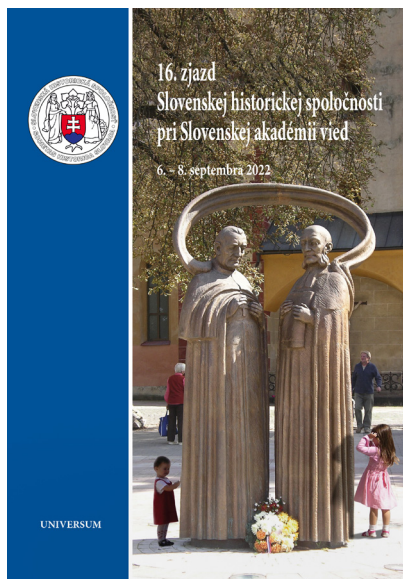

16. ZJAZD SLOVENSKEJ HISTORICKEJ SPOLOČNOSTI PRI SLOVENSKEJ AKADEMII VIED

Banská Bystrica, 6. – 8. september 2022

Peter ŠVORC

Bulletin 16 zjazdu SHS

Slovenská historická spoločnosť (SHS) patrí medzi najstaršie profesijné organizácie na Slovensku. Od svojho vzniku v roku 1946 sa slovenskí historici – členovia SHS, stretávali na svojich bilančne postavených zjazdoch. Ich periodicita bola rôzna – od dvoch rokov, ktoré od seba delili prvé zjazdy, až po desaťročné obdobie, ktoré od seba delilo druhý zjazd SHS v Košiciach (1948) a tretí – bratislavský zjazd SHS v roku 1958. Od roku 1975, keď sa v Bratislave uskutočnil 7. zjazd SHS, sa Slovenská historická spoločnosť stretávala v pravidelných päťročných cykloch. Túto periodicitu narušil nový fenomén celosvetového charakteru – pandémie nemoci lekárskou vedou označená ako Covid-19. Pre historikov neboli pandémie rôznych chorôb neznámou témou – mor, cholera, čierne kiahne, španielska chrípka a iné pomerne často zasahovali do života spoločnosti. No pre nich, ako aj pre celú spoločnosť,

sa už dlho javili ako čosi, čo ostalo len dramatickým prvkom v dejinách, o čom sa píše v historických prácach, ale čo sa modernej spoločnosti netýka. Život však ukázal, že je v mnohom nevyspytateľný a pred ľudstvom vždy vznikajú náhle výzvy,

Pohľad na účastníkov 16. zjazdu SHS. Foto: Peter Švorc

*Predseda SHS
PhDr. Rastislav Kožiak, PhD.,
číta správu o činnosti SHS*

*prof. PhDr. Mária Kohútová, CSc.
Foto: Peter Švorc*

*PhDr. Elena Mannová, CSc.
Foto: Peter Švorc*

ktoré treba riešiť. Covid-19 sa stal takouto výzvou v roku 2020 a do života SHS zasiahol tým, že plánovaný 16. zjazd SHS, ktorý sa mal konať v Banskej Bystrici v roku 2021, sa musel kvôli pretrvávajúcej pandémie presunúť na rok 2022. Výskumný život slovenských historikov sa tak uzavrel v ich pracovniach a vedecké podujatia – konferencie a semináre, sa presunuli do virtuálneho prostredia. Výbor SHS preto požiadal členskú základňu o preloženie termínu zjazdu a súčasne o to, aby dostal mandát viesť spoločnosť ešte rok navyše. Po udelení mandátu sa – opäť vo virtuálnom prostredí, začal pripravovať zjazd SHS, ktorý dostal nový termín – 6. až 8. september 2022. Miestom konania zjazdu zostala pôvodne navrhovaná Banská Bystrica.

Organizácie zjazdu SHS sa ujali spolu s organizačným výborom SHS banskobystrickí historici pod vedením aktuálneho predsedu SHS PhDr. Rastislava Kožiaka, PhD., vedúceho Katedry histórie na FF UMB v Banskej Bystrici. Priestory, v ktorých sa zjazd konal, poskytla Štátna vedecká knižnica v Banskej Bystrici.

Slávnostné otvorenie 16. zjazdu SHS sa začalo tradične – pozdravnými príhovormi hostí – za Združenie historikov Českej republiky pozdravil účastníkov zjazdu Jiří Kocian, za Maďarskú historickú spoločnosť Robert Hermann a Enikő Csukovits, za Poľskú historickú spoločnosť Andrzej Chwalba a Anna Pobóg-Lenartowicz a za Poľské veľvyslanectvo v SR veľvyslanec Krzysztof Strzałka.

Potom boli odovzdané Plakety SHS ako najvyššie ocenenie, ktoré udeľuje SHS slovenským a zahraničným historikom za ich spravidla celoživotnú historickú spisbu viažucu sa k slovenským dejinám. Tradícia udeľovania Plakety SHS sa začala v roku 2019. Za rok 2021 boli plakety udelené PhDr. Dušanovi Kováčovi, DrSc., PhDr. Elene Mannovej, CSc., a prof. PhDr. Márii Kohútovej, CSc. Zo zahraničia to bol prof. Dr. Karl Schwarz z Rakúska.

Odovzdané boli aj Ceny SHS za rok 2021. Ich nositeľmi sa stali v kategórii vedecká práca Mária Fedorčáková za monografiu *Civitas nostra Bardfa vocata. Správa mesta Bardejov v stredoveku*,

PhDr. Dušan Kováč, DrSc.
Foto: Peter Švorc

Plaketa Slovenskej historickej
spoločnosti pri SAV

v kategórii vedecko-popularizačná práca Katarína Hradská za monografiu *Židia v 1. ČSR. Politické ambície a sklamania* a v kategórii edícia prameňov Balász Csiba za knihu *Autentický protokol Bratislavskej kapituly II (1504 – 1513)*.

Plaketu SHS navrhol akademický maliar Miroslav Cipár v roku 2019 a diplomy k Plakete SHS a k Cene SHS navrhla a vyrobila prešovská výtvarníčka Edita Vološčuková v roku 2022.

Po slávnostnej časti nasledoval medzinárodný workshop *Historici, historiografia a dejiny vo verejnom priestore v krajinách V4*, ktorý moderoval podpredseda SHS Peter Švorc. S referátmi vystúpili Dušan Kováč, Denisa Nečasová, Maciej Górný a Atilla Simon, v ktorých odznela výborná reflexia slovenskej, českej, poľskej a maďarskej historiografie prvých dvoch desaťročí 21. storočia.

Dňa 7. septembra 2022 zjazd pokračoval vedeckou konferenciou. Jej prvý blok mal názov *Slovenská historiografia pred rokom 1989*. Úvodný referát mal Adam Hudek, na ktorý nadviazali svojimi vystúpeniami Jan Mervart (ČR), Agáta Šústová a Štefan Šutaj.

Druhý blok *Pamäťové inštitúcie na Slovensku po roku 1989 – transformácia a modernizácia?* otvorila Martina Orosová, na ktorú koreferátmi nadviazali Ondrej Podolec, Marcela Domenová, Štefan Hrivňák a Peter Bárta.

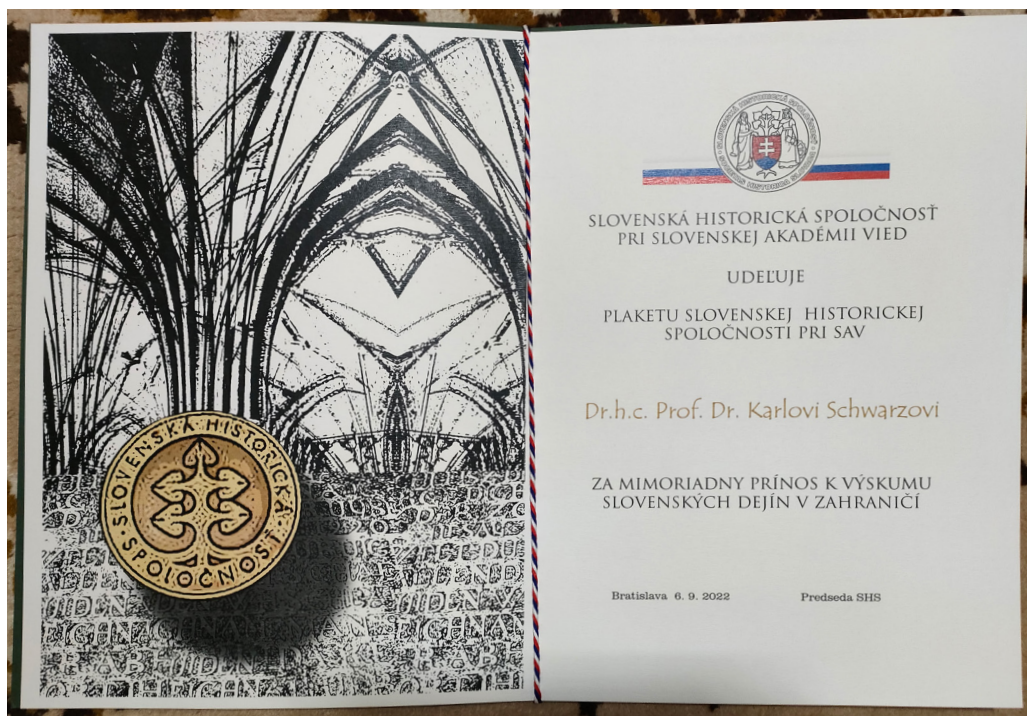
Tretí blok *Obraz totalitných režimov vo vyučovaní dejepisu vo verejnom priestore* otvorila Mariána Zavacká. V nasledujúcej panelovej diskusii

vystúpili Milan Ducháček (ČR), Michala Lónčiková a Jana Kerekretyová.

Posledný štvrtý blok bol venovaný téme *Historici a historiografia na Slovensku v globalizujúcom sa svete*. Viedla ho Gabriela Dudeková Kováčová a v panelovej diskusii vystúpili Dušan Zupka, Tünde Lengyelová, Ján Golián a Elena Mannová.

Všetky tri zjazdové dni (6. až 8. september) mali aj sprievodné podujatia, ako bola výstava publikácií slovenských vydavateľstiev, Historického ústavu SAV a univerzitných vydavateľstiev, ktoré vydávajú historické práce, a tiež beseda s vydavateľmi. Tú moderovali skúsení rozhlasoví redaktori a moderátori Peter Turčík a Róbert Kotian z RTVS v Bratislave. Zaujímavosťou o besedu sa na nej mohli stretnúť so zástupcami vydavateľstiev UNIVERSUM, Hadart Publishing, Vydavateľstvo Rak a vydavateľstva Society for Human Studies.

Ďalšími sprievodnými akciami boli prehliadka Stredoslovenského múzea, prezentácia Vojenského historického ústavu v Bratislave v priestoroch Múzea SNP, beseda na tému popularizácie histórie, diskusia o vyučovaní dejepisu s členmi

Diplom k Plakete SHS (pre prof. Dr. Karla Schwarz)

Ústrednej predmetovej komisie pri Štátnom pedagogickom ústave pre vzdelávaciu oblasť Človek a spoločnosť, ktorú moderovala Alžbeta **Šniežko** z Katedry dejín FF UPJŠ v Košiciach.

Vyvrcholením 16. zjazdu SHS bolo jej valné zhromaždenie, ktoré sa konalo v dopoludňajších hodinách 8. septembra 2022. Ako prvá odznela správa o činnosti SHS, ktorú predniesol predseda SHS Rastislav Kožiak. Nebola to klasická enumerácia

Valné zhromaždenie SHS – voľba nového výboru SHS a SNKH. Foto: Peter Švorc

Účastníci besedy s vydavateľmi historickej literatúry

Z výstavy kníh. Foto: Peter Švorc

aktivít SHS za posledných šesť rokov, ale skôr zamyslenie sa nad činnosťou spoločnosti a jej poslaním. Podrobné informácie o činnosti SHS mali totiž účastníci zjazdu k dispozícii v *bulletine 16. zjazdu SHS*, ktorý zostavili Peter Švorc (Prešov) a Miroslav Palárik (Nitra). Vo viac ako stostranovom *bulletine* bol uverejnený nielen program zjazdových dní, správa o činnosti SHS, správa o činnosti Slovenského národného komitétu historikov (SNKH), mená nositeľov Plakety SHS a Ceny SHS, ale hlavne základné informácie o všetkých sekciách SHS, ktoré za uplynulých šesť rokov aktívne pracovali. Sú tu aj základné údaje o bilaterálnych medzinárodných komisiách historikov a ich činnosti za uvedené obdobie. Okrem toho zostavovatelia zaradili do *bulletinu* Stanovy SHS a Stanovy SNKH s tým, aby účastníci zjazdu mohli v rámci diskusie konfrontovať prípadné otázky, ktoré mohli zaznieť v rámci diskusie k predneseným správam, k činnosti SHS a podobne. *Bulletin k 16. zjazdu SHS* istým spôsobom nadväzuje na *bulletin* vydaný k 15. zjazdu SHS, ktorý sa konal v Skalici v roku 2016. Čitateľ si v nich nájde podrobný prehľad o práci SHS, SNKH a ich členoch, ktorí pracovali v niektorej zo sekcií či v medzinárodnej komisii SNKH.

Po správach a diskusii, ktorá sa niesla v konštruktívnom duchu, sa uskutočnili voľby do výboru SHS a do výboru SNKH. Zúčastnilo sa ich 80 prítomných členov SHS. Do výboru SHS kandidovalo 16 členov SHS, z ktorých bolo zvolených 11. Boli to: Rastislav Kožiak, Daniela Kodajová, Alžbeta Šniežko, Gabriela Dudeková Kováčová, Petra Švardová, Peter Švorc, Michal Kšiňan, Miroslav Lysý, Viliam Kratochvíl, Ján Golian a Vincent Múcska. Členmi výboru SHS sa automaticky stávajú predsedovia sekcií SHS.

Do výboru SNKH kandidovalo 15 členov SHS. Do 11-členného výboru boli zvolení: Adam Hudek, Tünde Lengyelová, Michal Kšiňan, Juraj Šedivý, Alžbeta Šniežko, Michala Lônčíková, László Vörös, Dušan Zupka, Alica Kurhajcová, Vladimír Rábik a Marek Syrný.

Uskutočnili sa aj voľby revíznej komisie. Jej členmi sa na ďalšie päťročné obdobie stali: Henrieta Žažová, Miroslav Palárik a Marcela Domenová.

Na prvom zasadnutí novozvoleného výboru SHS si jeho členovia zvolili predsedu, ktorým sa stal Rastislav Kožiak, podpredsedov – Gabrielu Dudekovú Kováčovú a Miroslava Lysého, vedeckú tajomníčku Petru Švardovú a hospodárku Danielu Kodajovú.

Banskobystrický – 16. zjazd SHS – sa niesol v príjemnej atmosfére, pod ktorú sa podpísali jej domáci organizátori a svojou troškou k nej prispelo aj pohodové letné počasie, ktoré prialo nielen oficiálnemu programu, ale aj večerným neformálnym diskusiam účastníkov zjazdu v banskobystrických kaviarňach pod hviezdnu oblohou.